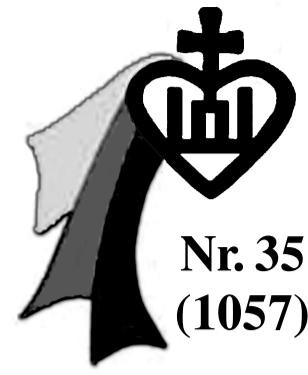

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Nr. 35
(1057)

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2013 m. rugsėjo 20 d. *

Keliavome Didžiosios Kovos apygardos partizanų takais

Rugsėjo 14 dieną įvyko tradicinis LKPTS narių organizuojamas žygis partizanų takais. Ši kartą renginį organizavo LPKTS Kaišiadorių filialas, padedamas vietos savivaldybės ir organizacijų. Žygyje, besitęsusime dabartinio Kaišiadorių rajono keliais, dalyvavo svečiai iš Kau-

paminklo statybos pradžią, žuvusių partizanų užkasimo vietų paieškas prieš daugiau nei 20 metų. Muzikos mokytojo Česlovo Krikščiūno vadovaujamos mokinės sudainavo partizaninių laikų dainas, kurioms pritarė ir susirinkusieji. Padėję gėlių, žygio dalyviai išvyko į Žaslius. Su-

bėjės O. Lukoševičius papasakojo apie 1863 metų sukilimo įvykius šiame krašte. Sudostojimas šiame kaime baigėsi garbės salvėmis.

Toliau autobusų ir lengvųjų automobilių kolona trumppai stabtėjė prie paminklo Kaukinės miško pakraštyje. Buvo pagerbtai ten žuvę parti-

zanai. Kita stotelė – prie Kruonio esantis Gojaus miškas, kur buvo užkasami žuvę partizanai. Čia sveikinimo žodži tarė Europos Parlamento narė Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė. Vėliau žuvusių atminimas pagerbtas tylos minute, nuaidėjo trys garbės salvės, padėta gėlių.

Atskirai buvo sustota prie netoli esejančio kryžiaus skirto 1946 metų vasario 16 dieną žuvusiems trims partizanams.

Paskutinis kelionės taškas buvo Rumšiškių liaudies buities muziejus. Visi dalyviai susirinko prie tremtinių jurtos. Kalbėjės „Lapteviečių“ brolijos pirmininkas Jonas Markauskas papasakojo apie tremtinių jurtos statybą muziejaus teritorijoje ir su tuo iškilusias įvairiausias problemas. Trumpą, bet raiską pasveikinimą tarė Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos pirmininkas Jonas Puodžius. O Liaudies buities muziejaus direktoriaus pavaudotojas Eligijus Juvencijus Morkūnas papasakojo apie partizaninio bunkerio statybas muziejuje. Pastarajį žygio dalyviai irgi turėjo galimybę aplankyti. Susirinkusiesiems Rumšiškių kultūros centro folkloro ansamblis „Pravienė“ atliko partizanų dainas.

Vėliau Lietuvos Respublikos Seimo narys prof. Arimantas Dumčius sveikinimo kalboje pasidalijo įspūdžiais apie kelionę. Kaišiadorių rajono savivaldybės administracijos direktorius Gintaras Gržauskas pasidžiaugė žygiu ir padėkojo organizatoriams. LPKTS pirmininkas Povilas Jakucionis kalbėjo apie tokį žygių, kurie įtvirtina istorinę atmintį, prasmę. Pasidžiaugė, jog žygiuose dalyvauja jaunimas. Kartu su LPKTS Valdybos pirmininku Edwardu Strončiku įteikė padėkas žygio organizatoriams ir talkininkams. Renginio pabaigoje sugiedotas valstybės himnas.

Darius JUODIS

Žygio dalyviai prie Kruonio esančiam Gojaus miške, žuvusių partizanų užkasimo vietoje. Centre – LPKTS Kaišiadorių filialo pirmininkė Aldona Mitkuvienė

Prie paminklo Didžiosios Kovos apygardos partizanams žygio dalyvius palaimino vyskupas Juozapas Matulaitis
Autoriaus nuotr.

Žygio Didžiosios Kovos apygardos partizanų takais dalyviai

no, Vilniaus, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Pakruojo, Biržų ir kitų Lietuvos vietų. Visą renginį vedė ir žinias apie lankomas vietas teikė LPKTS Kaišiadorių filialo pirmininkė Aldona Mitkuvienė. Dalyvių susirinkimo vieta tapo Didžiosios Kovos apygardos (DKA) partizanams skirtas paminklas – koplyčia Kaišiadorių. Renginio pradžioje susirinkusieji žuvusiuosius pagerbė tylos minute. Vyskupas Juozapas Matulaitis tarė sveikinimo žodį, perskaitė maldas, jis palaimino žygio dalyvius. Vėliau kalbėjės koplyčios architektas Stasys Petruskas papasakojo apie šio

stota miestelio aikštėje, netoli buvusio stibyno, kur buvo kalinami žmonės. Aikštėje žygio dalyviai galėjo pasiklausyti Kaišiadorių muziejaus direktorius Olijardo Lukoševičiaus pasakojimo apie partizaninį judėjimą šiame krašte ir sovietų vykdytas represijas. Muziejaus vadovas žygio dalyviams padovanojo knygų.

Iš Žaslių žygio kelias navedė į Kaukinės kaimą, kur pastatytas kryžius žuvusiems partizanams. Buvęs politinis kalnys Algimantas Pilakis papasakojo apie šio kaimo ir apylinkių partizanus, atskirai paminėdamas žuvusius broilius Kuzinevičius. Toliau kal-

13.15 val. LPKTS Garbės pirmininko regalių įteikimo ceremonija;
13.30 val. jungtinio choro šventinė programa;
14 val. valstybinio dainų ir šokių ansamblio „Lietuva“ šventinis koncertas;

15 val. suvažiavimo uždarymas;
11.30 val. dokumentinio filmo apie 25 metų LPKTS veiklą pristatymas;
12 val. svečių sveikinimai;
12.30 val. pranešimai;

ant Parodos kalno.
Kauno sporto halėje veiks LPKTS knygynėlis, bus galima užsiprenumeruoti „Tremtinį“, veiks kavinukės, budės medikai.
I 25-mečio šventę malonai kviečiame atvykti visus buvusius politinius kalinius, tremtinius, Laisvės kovų dalyvius su šeimomis, draugais, bendraminčiais. Ypač laukiamo dalyvavusiuų pirmajame buvusiu tremtinių suvažiavime 1988 metais.

Vyriausybės neveiklumas kyla iš savanaudiškumo

Pirmadienį surengtoje spaudos konferencijoje TS-LKD pirmininkas Andrius Kubilius kritiškai vertino Vyriausybės darbą, tiksliau, neveiklumą: „Lėto veikimo Vyriausybė pavirto į tikrą nieko neveikimo Vyriausybę. To priežastys įvairios – nuo rimų idėjų deficitu iki politinės valios deficitu, bet yra ir tokio neveiklumo, kurį gimdo paprasčiausias Vyriausybės narių savanaudiškumas,“ – sakė A. Kubilius.

Jis pabrėžė, kad jei po Konstitucinio Teismo nutarimo dėl viešojo sektoriaus atlyginimų, kurį Prezidentė pavadino moraliai neteisingu, Vyriausybė nesiims iniciatyvos ir nepateiks Seimui tokį sprendimą, kuriuos įgyvendinus atlyginimai didėtų ne tik ministrams, bet ir eiliniams valstybės tarnautojams, nuo spalio 1 dienos Konstitucinio Teismo sprendimas pradės galioti automatiškai.

„Tai reiškia, kad toms darbuotojų grupėms, kurių atlyginimų sumažinimą nagrinėjo Konstitucinis Teismas (valstybės tarnautojams, teisėjams ir KT teisėjams), atlyginimų koeficientų sumažinimas automatiškai nustos galioti, ir tie koeficientai grįš į lygi iki krizės. Tokiu atveju nebus jokios logikos ir jokio teisingumo pratęsti sumažintų koeficientų galiojimą ir kitoms grupėms, taip pat ir politikams. Vėliausiai nuo sausio 1 dienos ir šiuo grupių atlyginimų koeficientai grįžtų į iki krizinį lygį, vadinas, ministrų algos padidėtų ne mažiau kaip 20 procentų, vidutiniškai – 2200 litų, o premjero alga išaugtų visais 2500 litų. Tokiu atveju eiliniai mokytojai, policininkai ir kiti valstybės tarnautojai toliau liktų su „krziniais“ atlyginimais.

Kiek suprantame iš tos informacijos, kuri prasisunkia iš Vyriausybės, ji ruošiasi būtent tokiam „nieko neveikimo“ variantui, kai įstatymu, kuriai buvo sumažinti viešojo sektoriaus atlyginimai, galiojimas pasibaigus arba išsigaliojus KT nutarimui, arba nuo sausio 1 dienos nepratęsus pačių „sumažinimo“ įstatymu galiojimo. Tam kitų metų biudžete Vyriausybė planuoja numatyti reikalingus 230 milijonų litų,“ – sakė A. Kubilius.

Tačiau Vyriausybė nesiruošia didinti bazinės ménésio algos, kuri per krizę taip pat buvo sumažinta 10 procentų – nuo 490 iki 450 litų. Bazinės ménésinės algos padidinimas pakeltų ir mažai uždirbančiųjų atlyginimus, bet Vyriausybė esą tam neberandanti lėšų, nes renkasi lengviausią „nieko neveikimo“ kelią. Atrodo, kad Vyriausybė visiškai neplanuoja viso kitovięs sektoriaus atlyginimų atkūrimo, nes jų atlyginimų sumažinimas buvo nustatytas ne įstatymais, o Vyriausybės nutarimais, ir tų nutarimų, nors jie remiasi ta pačia „progresyvaus“ sumažinimo doktrina, Konstitucinis Teismas dar nenagrinėjo.

„Kaip pati Vyriausybė teigia, dėl ekonomikos augimo pasibaigus krizei kitų metų biudžete Vyriausybė planuoja padalinti beveik 1,3 milijardo

litų laisvų lėšų. Tokios prabangos Lietuva neturėjo nuo pat 2008 metų pačios. Atrodo, atsiranda galimybės pasirūpinti visais ir ypač – mažiau uždirbančiaisiais, tačiau tam reikia pasirinkti ne nieko neveikimo kelią, o racionalių ir atsaktingų sprendimų kelią,“ – teigė TS-LKD pirmininkas.

„Mes 2009 metais solidariai stengėmės, kad didžiausią krizės įveikimo naštą ant savo pečių prisiumtų premjeras ir ministrai. Si Vyriausybė nieko neveikdama „stengiasi“, kad krizės pabaigą pirmiausia pajustų premjeras ir ministrai,“ – negailėjo kritikos A. Kubilius ir pridūrė:

„Nieko neveikimą visada galima sugalvoti, kaip pateisinti, ypač jeigu nieko neveikdamas gali sulaukti, kad tavo asmeninis atlyginimas padidės.“

A. Kubilius kolegas ragino nesitaikstyti su tokia savanaudiška „nieko neveikimo“ doktrina, nors Seimo nariams ji taip pat būtų naudinga.

„Siūlome nedelsiant, iki spalio 1 dienos, priimti mūsų parentus ir įregistruotus įstatymų projektus, kuriuose būtų nustatyti nauji, „nebekriziniai“ valstybės tarnybos, politikų ir teisėjų atlyginimų koeficientai, numant 30 procentų jų sumažinimo krizės laikotarpiu atstatymą. Taigi koeficientai būtų didesni, nei jie buvo krizės laikotarpiu, bet būtų mažesni už 2008 metais, dar iki krizės, nustatytus koeficientus. Tokiam „reguliuojamam“ koeficientų padidinimui daugiau uždirbantiems valstybės tarnautojams, politikams ir teisėjams, mūsų skaiciavimais, reikėtų išleisti apie 100 milijonų litų (ne 230 milijonų litų, kaip planuoja Vyriausybė).

Be to, siūlome bazinę ménésinę algą padidinti nuo 450 iki 475 litų. Tuo tarpu Vyriausybė nori ir kitais metais palikti tą patį 450 litų bazinį atlyginimą. Toks padidinimas yra vienintelis kelias didinti atlyginimus mažiau uždirbantiems valstybės tarnautojams, kad ir jie pajaustų, jog krizė baigėsi. Tam taip pat reikėtų apie 100 milijonų litų kitų metų biudžete.

Taip pat siūlome Seime priimti sprendimą, kuriuo būtų nurodyta Vyriausybei artimiausiu metu priimti lygiai tokius pačius sprendimus dėl viešojo sektoriaus darbuotojų: mokytojų, sveikatos sistemos darbuotojų, kurių atlyginimai yra reguliuojami ne įstatymais, o Vyriausybės nutarimais. Tam taip pat reikėtų iki 100 milijonų litų.

Manome, kad kitaip metais būtų galima pradėti didinti ir senatvės pensijas, didinant socialinio draudimo bazinę pensiją, taip kompensuojant tai, ką senyvi žmonės prarado per krizę, tam taip pat reikėtų iki 100 milijonų litų kitų metų „Sodros“ biudžete, – TS-LKD siūlymus išsakė partijos pirmininkas.

Jis pabrėžė, kad išėjimas iš krizės turi būti reguliuojamas, ir tam reikia Vyriausybės pastangų. Lygiai taip, kaip jų reikėjo, kai Lietuva krito į krizę duobė.

„Tremtinio“ inf.

Daugiau patriotiškumo – mažiau emigracijos

Per keletą metų mitinguodami, pirketuodami, susirašinėdami su abejotinu vertibių besilaikančia švietimo sistema įsitikinome, kad tai sistemai (Švietimo ministerijai, Švietimo skyriams, mokyklų vadovams, mokytojams (daugumai)), trūksta rimto nusiteikimo patriotiškai ugdoms moksleivių.

Švietimo ministerija, net jeigu norėtų, apie tūkstantį mokyklų neįstengs patikrinti ar deramai mokoma Pasipriešinimo istorijos. Bandykime pasinaudoti savivaldybių tarybų kai kuriais nariais, puoselėjančiais ambicijasapti labiau žinomais, kad sekminiai galėtų sudalyvauti vietos valdžios rinkimuose. Mūsų svarbiausias argumentas kalbantis su jais – daugiau patriotiškumo – mažiau emigracijos. Tai turėtų tapti visos švietimo sistemos pagrindine nuostata, nes jeigu iš Lietuvos pabėgs dar pusė milijono, tau ta pradės merdėti. O pusė mokytojų taps bedarbiamas. Tad ugdyti patriotiškumą visų pirmai turi būti suinteresuoti patys mokytojai, jeigu nenori patys sau išskasti bedarbystės duobę.

Prieš 11 metų pasinaudodami Kazlų Rūdos mero ambicijomis vėl laimėti rinkimus mes su jo pagalba įvedėme Kazlų Rūdos savivaldybės mokyklose 18 Pasipriešinimo istorijos pamokų programą. Turime būti sumanūs, teisingai vertinti situaciją savivaldybių tarybose. Mūsų reikalavimai turi būti aiškūs, konkretūs, nesunkiai įvykdomi. Tai turėtų patikti net ir skeptiškai nusiteikusiems mokytojams, o tokius dar daug. Mes siekiame, kad devintų–dyliktų klasių moksleivai gerai išmoktų atsakymus į 120 Pasipriešinimo istorijos klausimus. Klausimyną su atsakymais parengė mūsų Marijampolės partizanų muziejus. Tai pats racionaliausias, trumpiausias ir efektyviausias Pasipriešinimo istorijos pagrindų išmokymo būdas. Klausimai ir atsakymai telpa į septynis puslapius netankiai spausdinto teksto. Moksleivis per savaitę ar dešimt dienų mokydamasis kasdien po pusvalandį lengvai išmoks medžiagą, vėliau ja reikės tik retkarčiais pasikartoti, kad neužsimirštų. Ją pravartu mokėti devintoms–dyliktoms klasėms. Tą klausimyną yra perskaite Jūratė Marcinkevičienė, šviesaus atminimo Vandžiogalos Briedienė, Seimo narys Arvydas Anušauskas. Pastabų nebuvo. Tad mums reikia turėti pakankamai kopijų, kurias filialų pirmininkai išdalys savivaldybės tarybos nariams, o tie – Švietimo skyrius vedėjui, vedėjas –

mokykloms. Istorijos mokytojai per Pasipriešinimo istorijos pamokas gali padiktuoti moksleiviams tuos klaušimus ir atsakymus į juos. Užsirašydami moksleiviai daugiau įsimins, vėliau galės iš užrašų pasimokyti.

Savivaldybės nariai (labiausiai verta remti Tėvynės Sąjungos atstovais) įtikina Švietimo skyrius vedėjų sukvesti istorijos ir pilietinio ugdomo mokytojus, aprūpinti juos klausimynų kopijomis arba išsiuntinti jas internetu ir paraginti išmokytis moksleivius. Mokytojai ir moksleiviai informuojami, kad patikrinimui gali atvykti savivaldybės tarybos narių delegacija su Švietimo skyrius atstovu, gali būti ir vietas LPKTS filialo pirminkas arba jo pavaduotojas. Jie burtų keliu pasirenka vieną iš savivaldybės mokyklų, atvykę į mokyklą taip pat burtų keliu pasirenka vieną iš 9–12 klasių. Klasė atsakinėja į savivaldybės narių pateiktus klausimus pagal klausimyną. Atsakius į 25–30 pateiktų klausimų, savivaldybės nariai įvertina žinias, geriausiemis įteikia savivaldybės pagyrimo raštus.

Jeigu moksleiviai mokėtų atsakyti į šiuos klausimus, būtų didelis pasiekimas. Beje, toli gražu ne visi istorijos mokytojai žino atsakymus į šiuos klausimus. Būtų proga ir jiems pagilinti žinias.

Prie patriotinio ugdomo gali aktyviai prisidėti ir lietuvių kalbos ir literatūros mokytojai. Ir jie turi pritarti nuostatai: „Daugiau patriotiškumo – mažiau emigracijos“. Jie, nagrinėdami pokario metų literatūrą, turi kalbėti ne tik apie žinomus pokario rašytojus, lojalius santvarkai, bet ir apie nepaprastai įdomią, mažiau žinomą pogrindžio literatūrą, aplaistytą krauju. Tai Liudviko Baluškevičiaus-Džūko, Justino Lelešiaus-Grafo dienoračiai, Juozo Daumanto „Partizanai“, Adolfo Ramanauskos-Vanago „Daugel krito sūnų...“, sukrečiantys partizanų poetą Broniaus Krivicko eileračiai, poetės Dianos Glemžaitės kūryba. Tų kūrinių ištraukas moksleiviai gali rasti N. Gaškaitės „Pasipriešinimo istorijoje“. O „Pasipriešinimo istoriją“ galima rasti interrete. Patriotiškai nusiteikę lietuvių kalbos mokytojai gali moksleiviams rekomenduoti, kaip kitų rašytojų kūrinius, perskaičyti visą Nijolės Gaškaitės „Pasipriešinimo istoriją“. Istorijos ir literatūros mokytojai gali susitelkti patriotiškai ugdydami moksleivius.

Algimantas LELEŠIUS

Buvusių tremtiniių ir politinių kalinių chorų vadovų dėmesiu!

Spalio 12 dieną Kauno sporto halėje įvyksiantiame jubiliejiniame Lietuvos politinių kalinių ir tremtiniių sąjungos 25-mečio suvažiavime kartu su ansambliu „Lietuva“ dainuosime šias dainas:

„Lietuva, brangi šalele“ (m. ir ž. Vyduno),

„As verkiau parimus“ (m. A. Bulkauskas, ž. V. Stankienės),

„Giedudainėlė“ (m. liaudies, aranžuota A. Kulikauskas, ž. A. Baranauskas),

„Tris dienas, tris naktis“ (lietuvių

liaudies daina).

Jungtinis buvusių tremtiniių ir politinių kalinių choras atlikis šias dainas:

„Leiskit į Tėvynę“ (m. L. Abaraus, ž. J. Margilio),

„Kritusiems Lietuvos partizanams“ (m. ir ž. A. Paulavičiaus),

„Igimtinę grįžtam mes“ (m. A. Paulavičiaus, ž. B. Brazdžionio),

„Žemėj Lietuvos“ (m. ir ž. K. Vasiliausko),

„Brangiausios spalvos“ (m. ir ž. K. Vasiliausko).

Ivykiai, komentarai

Gerais norais pragaras grīstas

Kada paskutinį kartą girdėjote pašalinį žmonių pokalbią apie tai, kaip gera gyventi Lietuvoje? Turbūt nerastumėte atsakymo. Tačiau apie tai, kaip blogai Lietuvoje, girdime kasdien visur ir visais lygiais. Girdime iki koktumo saviniekos sklidinus paistalus, verkšenimus ir aimanas. Į juos būtų vienas atsakymas – nevarykite Dievo į medį, turėkite bent lašelį savigarbos!

Kodėl taip paniekinamai kalbama apie savo Tėvynę? Ar todėl, kad sovietmetis įskiepijo ydingą nuostatą: „Ubi bene, ibi Patria“ („Kur gerai, ten Tėvynė“, – lot.)? O gal laisvoje Lietuvoje stokame auklėjimo patriotiškuo dvasia? Tieki į vieną, tiek į kitą klausymą – atsakymas teigiamas. Ypač liūdina teigiamas atsakymas į antrajį – kosmopolitiškumo skepijimas yra viena iš priežasčių, kodėl jaunoji karta nejaučia pareigos gyventi ir dirbtai Tėvynėje ir emigruoja.

Jaučiu priekaišto kupinus žvilgsnius – ne visa jaunoji karta tokia, yra daug gražaus, patriotiškai nusiteikusio jaunimo. Taip, yra ir tokio, bet... jau kuris laikas stebiu nerimą keliantį dalyką – ar visada tas patriotiškumas kreipiama teisinga linkme? Štai paimki me, pavyzdžiu, referendumą dėl Visagino atominės elektarinės statybos – už ką pasiskirė patriotinis jaunimas? Na, žinant, kad prieš Lietuvos energetinį saugumą (kuris dabar yra vienintelis realus politinės šalies nepriklausomybės garantas) pasisakė ir nuolat pasisako save patriotinio jaunimo atstovu tituluojantis J. Panka, nėra ko stebėti nepriarimo statybų rezultatais. O gal kas manote, kad viskā lėmė ekologija? Juk kas iš mūsų prisipažins nemylintis gamtos ir jos nepuoselejančių? Be abejo, šiai jausmai ir dabar tebežaidžiama, ypač kai kalbama apie mūsų kraštą.

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“!

„Lietuvos pašto“ skyriuose ir internetu **prenumerata.post.lt** galite užsiprenumeruoti savaitraštį „Tremtinys“. Prenumerata priimama iki kiekvieno mėnesio 22 dienos.

Prenumeratos indeksas 0117, kaina: 1 mén. – 8,16 Lt, 3 mén. – 24,48 Lt, 6 mén. – 48,96 Lt.

to gamtos grožį. Va čia ir slypi pavoju – patriotiškai mąstančiam jaunam žmogui netas pats, kas laukia jo Tėvynės, tad kodėl nepaleisti gando apie tariamus pavoju? Kodėl neskleisti siaubingų prognozių apie skalūnų dujų paiešką, japonų branduolinę energetiką ir panašiai?

Paradoksas – labiausiai tuo užsiima ne tradiciškai dešiniosiomis vadinamos jėgos, bet „žalieji“ – kairiosios politinės pakraipos atstovai. Atrodytu, jų pagrindinis interesas ir veikla yra gamta, jos saugojimas ir puoselėjimas, o ne kišimasis į politiką, bet matome ką kita – devintajame praėjusio amžiaus dešimtmetyje jie atsirado Vakaru Europoje kaip organizacija, pasisakanti prieš branduolinę politiką. Tiek nemanykite, kad jau tada „žalieji“ protestavo prieš atomines elektrines – nieko panašaus, jų uždavinys buvo neleisti amerikiečiams Europoje dislokuoti „peršingus“ (sparnuotasių raketas, galinčias neštį branduolinius užtaisus). Na, o kam labiausia reikėjo užkirsti kelią amerikiečiams, manau, nereikia priminti – todėl kas paneigs, kad ne Sovietų sąjunga buvo „žaliųjų“ judėjimo krikštamtotė? O gal kas girdėjote, kad šiandien kur nors Europos Parlamente „žalieji“ griebtusi iniciatyvos ir mūru stotų prieš Rusijos ketinimus statyti atomines elektrines pasienyje su ES? Bent jau man neteko girdėti, tačiau ką mūsų šalies Prezidentei Daliai Grybauskaitėi kalbėjo Europos Parlamento narė iš Nyderlandų Sophia in't Veld per Lietuvos pirmininkavimo Europos Tarybai pradžią, pamenam visi: ji piktinosi, kad Vilniaus savivaldybė apskirtai uždraudė homoseksualų eitynes, ragino lietuvius būti tolerantiškus ir pakančius.

„Manau, Prezidente, sutiksime, kad homofobija nėra atsakas tokiai nežiniams laikais, nekuria naujų darbo vietų ir nėra geras miestų ženklas. Tikiuosi dalyvauti parade ir ten pamatyti jus“, – i D. Grybauskaitė kreipėsi Sophia in't Veld – viena iš liberalių ir „žaliųjų“ frakcijų EP atstovi. Štai kas jiems iš tikrųjų rūpi!

Lietuvoje į savartynus kasmet iškeliauja apie 85 procen tai neišrūsiotų šiukšlių. Dėl to mūsų šalim gresia ES sankcijos už gamtosaugos reikala-

vimų nesilaikymą. Ką daro šioje srityje mūsų „žalieji“? Na, protestavo prieš Kazokiškių savartyno atidarymą, o kur dabar jų iniciatyvos? Kur reikalavimai valdžiai pasirūpinti atliekų rūšiavimu iš tikrujų, o ne spalvotų burbulų įvaizdžiu? Tačiau matome triukšmingus protestus prieš skalūninių dujų žvalgybą, prieš atominės elektrinės statybą... Nors prasmek, – ir vėl štieji protestai naudin gi vienai šalim – Sovietų sąjungos teisių perėmėjai Rusijai, labai suinteresuotai išlaikyti Lietuvą energetinės priklausomybės gniaužtuose. Kas tai – nekaltas sutapimas ar kryptinga veikla? O gal yra kokių kitų galimybų siekti energetinės nepriklausomybės?

Iš „žaliųjų“ neteko girdėti tokio atsakymo, o paistalai apie alternatyvą energetiką skirti lengvatikiams mulkinti ir apsukriems verslininkams, užuodusiems lengvą pasipelnymo būdą mokesčių mokėtojų saskaita, paremti. Štai vienas turtinas ir galybę žemės turintis verslininkas kalba apie blogybes, kurios tykos pritarus skalūninių dujų žvalgybai, jau nekalbant apie gavybą. O man įdomu, kiek Saulės elektrinių jis pasistatė, žinodamas, kad valstybė įsipareigojo supirkinti jų pagamintą elektrą trigubai brandiu nei parduodama? Vargu, ar suprantai koks nors neapsimestinė meilė Tėvynei deklaruojantis kolegios studenteras, kad pasisakydamas prieš Lietuvos energetinio saugumo prioritetus jis kovoja ne už gamtą, bet už to verslininko savanaudiškus interesus, ar suvokia, kad tokios jo pozicijos labai reikia Rusijai, beprančiai paskutinius svertus spausti Lietuvą. Verta prisiminti ir mūsų kelio į energetinę nepriklausomybę pradžią: kai Lietuva pradėjo statyti naftos terminalą Būtingėje, Rusija suuodė, kad šis „didžiausios dvidešimtojo amžiaus nelaimės“ kūdikis nesustos kelyje į visišką nepriklausomybę. Gal kam kyla klausimų, ką darė Lietuvos „žalieji“, kai buvo imtasi Būtingės terminalo statybos? Protestavo! Tad būtų labai apmaudu ir pragaištinga, jeigu paskui „žaliuosius“, patys nesuprasdami kam tai naudinga, patrauktų patriotiškai nusiteikęs jaunimas. O ženklu jau esama.

Gintaras MARKEVIČIUS

Arménija parklupdyta, kas kitas?

Garbinga istorija galinti didžiuotis Arménija kapituliavo – rugsėjo pradžioje jos prezidentas Seržas Sargsianas po vizito pas Vladimirą Putiną pranešė, kad jo šalis renkas Eurazijos kryptį – stoja į Muitų sąjungą. Nepaisant to, kad Arménija neturi nė kilometro sienos su šiai sąjungai priklausančiomis valstybėmis! Štai kuo baigesi arménų puoselėtos vilčios įsilieti į Europos Sąjungą... Bet ar galima kaltinti arménų vadovybę, kad ji nepalaukė lapkričio, kai Vilniuje bus pasirašoma Rytų partnerystės sutartis? Nė už ką – kol ES kantriai laukė laisvo Arménijos apsisprendimo, Rusija nedelsė ir greitai įtikino arménus, kuo jiems gresia nenoras integracijos į ES, bet, atrodo, Jerevanas to nepanoro „suprasti“. Ir kai „Rytų partnerystės“ projektas arménams tapo ranka pasiekiamas, Rusija pranešė, kad didina respublikai parduodamų dujų kainą nuo 180 iki 270 dolerių už tūkstantį kubinių metrų. Tas 18 procentų siekiantis kainos padidinimas galutinai parklupdė ir taip skurstančią šalį. Tai buvo paskutinis lašas, perpildęs pastangų išlikti nepriklausomiems taurę.

Arménija ir taip buvo priklausoma nuo Kremliaus. Šalyje veikiančios Rusijos įmonės užima svarbiausias strategines sritis – atominės energetikos, dujų, hidroenergijos, transporto, finansų ir telekomunikacijų. Štai kaip gražiai Arménijoje suvystė karių bazę šioje valstybėje laikanti ir saugumą „garantuojanti“ Rusija.

Arménija rimtai ruošesi integracijai į ES: buvo parengtos sutartys dėl asocijuotos narystės ir dėl laisvos prekybos, beliko jas pasirašyti lapkritį. Vilniuje įvyksiančiame viršunių susitikime ir tikros narystės siekis būtų nebesustabdomas. Jerevanas taip pat pripažino, kad tokiu atveju narystė Muitų sąjungoje būtų nereali ir tik trukdytų integracijos į ES procesui. Deja, Rusija forsvavo savo „integracijin“ procesą ir šalis buvo priversta kapitoliuoti. Už tai rusai pažadėjo pigesnes dujas, pigesnį branduolinį kurą ir t. t. (Idomu, kuo dar už tas „dovanas“ turės sumokėti Arménija?) Jerevanas oficialiai skelbia, kad nenutraukia santykų su ES, kad ir toliau ben-

draus su europinėmis struktūromis, tačiau tai vyks be jokių abipusų politinių ir finansinių įsipareigojimų. Kol kas akivaizdu viena – laisvosios prekybos sutartis tarp ES ir Arménijos nebus pasirašyta, integracinių procesų sustos, o šalis dar labiau priklausys nuo Rusijos malonės. Nėra ko stebėti, kad S. Sargsiano pranešta žinia sukėlė didžiulį opozicijos pasipiktinimą ir protestus. Ji apkaltino prezidentą išdavus Arménijos nepriklausomybę ir paragino skelbti referendumą, net pasgrino sukelti maištus.

Politologų vertinimu, Arménijos likimas gali būti aiškus signalas Ukrainai bei Moldovai, kol kas neatsiskiusioms lapkritį atvažiuoti į Vilnių. Tai gali būti pamoka netgi Muitų sąjungai priklausancių, bet nuolat purkštuančių Baltarusijai. Turbūt netruks paaiškėti, kokiui būdujas bandys parklupdyti Eurazijos kūrėja Rusija. Tiesą sakant, keista ta „sajunga“ – iš jų stoti šalys pačios nesiveržia, tad tenka „paraginti“ pakeliant dujų kainas.

Netrukus po žinios apie Arménijos kurso pasikeitimą EP narė Laima Andrikienė pasakė: „ES Rytų kaimynės turi būti laisvos pasirinkti ir apsispręsti, su kuo joms eiti. Tačiau mūsų pasaulis – toli gražu ne idealus: akivaizdus yra Rusijos spaudimas, nevengiant net šantažo visoms šalims – ES Rytų kaimynės politikos dalyvėms, išskaitant ir mus, Europos Sąjungą, kurios santykiai su Rusija apibūdinami kaip „strateginė partnerystė“ (kuri neseniai neva buvo „modernizuota“). Kai kas bando tai pateisinti neva Rusija tokiu būdu ginanti savo interesus, girdi, ką čia stebėti. Tačiau su tokiu „gynimu“ sutiki negalima, nes jis akivaizdžiai pažeidžia ne tik mūsų rytinių kaimynių, bet ir ES, taip pat ir Lietuvos interesus. Europos Parlamente šią savaitę turėtume priimti rezoliuciją dėl ES Rytų kaimynės politikos ir Rusijos spaudimo mūsų partneriams. Tikiu, kad Europos Parlamentas – vienintelė ES valstybių narių institucija, kurioje dirba žmonių išrinkti atstovai, nedviprasmiskai pareika laus Rusijos liautis ir palikti mūsų Rytų kaimynus ramybėje. Europa pasikeitė, jėgų santykis joje – taip pat. Laikas tai suvokti visiems ir elgtis adekvacių“.

Gintaras MARKEVIČIUS

Vaikų svajonės atminimų albumėly...

„Brangūs likimo, mokslo, jaunystės draugai! Esu Jums dėkinga už nuoširdžius žodžius, poetiškus, kūrybinus laimės linkėjimus. 60 metų saugau Jūsų žodžius“. Šias eilutes nedideliamė, vaikiškai kūrybai skirtame albumėlyje išraše Jūratė Vitkutė-Vainauskiene, 1948-ųjų tremtinė.

„Brangūs likimo, mokslo, jaunystės draugai! Esu Jums dėkinga už nuoširdžius žodžius, poetiškus, kūrybinus laimės linkėjimus. 60 metų saugau Jūsų žodžius“. Šias eilutes nedideliamė, vaikiškai kūrybai skirtame albumėlyje išraše Jūratė Vitkutė-Vainauskiene, 1948-ųjų tremtinė.

Kelionė baigėsi Sajanų kalnų apsuptyje lygumoje, Taljanuose. Neiprastas gamtovaizdis stebino. Sajanų kal-

nia kur, kol ir ši kelionė baigėsi. Toliau buvome vežami traktoriu, kuris traukė roges. Į jas susodino žmones su savo manta ir vasaros karštyje, pirmą kartą gyvenime, keliavome rogėmis.

Tremtyje, kaip ir Lietuvoje, mergaitės iš paprastų rašymo, piešimo sąsiuvinii „siuvovo“ storas knygeles, kurios virsdavo albumėliais, ir į juos rašydavo prisiminimus, palinkėjimus, dainų tekstu. Kiekvienas ketureilis būdavo

Taljanų mokyklos 7b klasės mokiniai. Antroje eilėje šešta iš kairės – Jūratė Vitkutė
Nuotrauka iš asmeninio J. Vitkutės-Vainauskienei albumo

Sudie, gimtine!

„Kaip buržuazinio nacinalisto Juozo Vitkaus-Kazimieraičio šeima, esate ištremiamivisam gyvenimui iš Lietuvos“, – pareiškė ankstyvą 1948-ųjų gegužės 21-osios rytą atsibeldę į mūsų namus neprasyti svečiai, prisistatę esą Kauno miesto Panemunės rajono Vykdomojo komiteto nariai ir deputatai.

Tėvelis Juozas Vitkuskas Kazimieraitis jau buvo žuvęs, tad į Mauručių geležinkelio stotį vežė mus, šešis vaikus, ir mamą. Į vagonus kimšo daugybę žmonių, po to uždarė duris ir užkalė mažus langeilius. Dvi paros girdėjome tik ikyrų traukinio ratų dundesi, žmonių aimanas išvaikė verksmą. Kai po dvių parų traukinys sustojo, priešais duris išsirikiavo sargyba ir pradėjo tikrinti pagal sąrašus. Tarsi mes galėjome iš vagono užkaltonis durimis pabėgti! Buvo jau ir mirusių. Kūnus, suvynioję į audeklą, numesdavo už geležinkelio sankasos.

Po dvidešimties dienų Irkutsko srities Sibiro Usolės stotyje iš vagonų buvome išlaipinti. Šaltą naktį praleido me po atviru dangumi. Kitą dieną atvyko „pirkliai“ ir, pasirinkę „prekę“, vienus nuvėžė į kolchozus, kitus – į taigą.

Mes keliavome į taigą. Šalome atvirame sunkvežimių kėbule, trenkėmės neži-

nū viršūnės spindėjo nepaprastu grožiu, o mūsų kelionės pabaiga nežadėjo nei romantikos, nei ramaus poilsio. Buvome apgyvendinti barake, kuriame anksčiau gyveno kaliniai, o vėliau vietiniai gyventojai tame laikė gyvulius. Nei langų, nei durų mūsų namuose, visas turtas – paliktas gyvulių mėšlas.

Mūsų universitetai

Pirmają žiema mes, vaikai, tūnojome namuose, niekur nesimokėme. Mokykla čia tik kūrėsi. Brolis Liudukas, kuriam buvo trys su puse metukų, lankė darželį. Ten jis gaudavo valgyti. Mes, „gimnazistai“, sunkiai krimtome mokslus. Ne visi galėjome tinkamai paruošti pamokas ar išmokti atmintinai užduotą eilėraštį, parašyti atpasakojimą rusiškai. Tada į mokyklą atėjo kelios mokytojos lietuviės. Tarp jų ir mano mama – profesionali mokytoja, buvusios studentės M. Juodsnukytė, Petroskaitė. Mama šioje mokykloje dirbo iki 1953 metų.

Sunkiausias ir niūriausias laikotarpis buvo 1948–1950 metai. Trūko maisto, drabužių, tačiau mes, lietuviai, laiko veltui neleidome. Vieni baigė septynių klasės, kiti – dešimt. Jaunystė turi kažkokį ypatingą užtaisą: kur bebūtum, kokius nepritek-

iliustruotas nuosavais piešiniais. Į mano albumėlį, kuriam dabar jau daugiau kaip 60 metų, savo palinkėjimus, eilėraščių ketureilius parašė Sigita Smetonaitė, Stasė Venslovaitė, R. Skučaitė, Juozas Vasiliauskas, Giedrė Šidiškytė, Albinas Venslova, Teresė Šidiškytė, Elena Vaitiekūnaitė, Anelė Vasiliauskaitė, Aurelijija Jankutė, Laimutė Šidiškytė, Kazimieras Ožeraitis, Juozas Kavaliauskas, Leonas Marčiulionis ir kiti. Į albumėlį rašydavome ilgesio Tėvynei žodžius, Lietuvą vadinome šventą, priminėme vieni kitiems neužmiršti Trispalvės spalvų.

Mano likimo broliai ir sesės, linkiu, kad gerumas žmogaus, kaip aidas Sajanų priekalnėse, aplankytų Jus ir Jūsų palikuonis. Savo prisiminimus norėčiau baigtis likimo draugės Aurelijos Jankutės mano albumėlyje išrašyti ketureiliu:

*Jūrate,
Tu graži, kaip pavasario
rytas.*

*Tu jauna, kaip žibutė
melsva...*

*Tavo rūbas žiedais
nusagstytais,*

*Tavo vardas – šventa
Lietuva!*

Taljanai, 1952 metų lapričio 23 diena.

**Jūratė VITKUTĖ-
VAINAUSKIENĖ**

Banguojantys rugiai ir sukruvintas valsas

Mieliui grasino, kad susaudys, jei nepasakys, kas čia tokia buvo. Jie įtarė, kad galėjo būti labai ieškoma garsi krašto partizanė Regina Ubeikienė. Jei būtų mane paviję, tikriausiai būtų nušovę.

Buvo pats vidurvasaris. Bėgau namo keleliu, kurio abiejose pusėse lingavo jau pribrendę rugiai. Toliau mėlynavo Alaušo ežeras. Aš visi esybe pajutau, koks nuostabus mano tėviškės grožis, ir aš lyg bėgu pasitikti tokios pat nuostabios ateities. Kitą dieną mūsų Sudeikių parapijoje turėjo būti šv. Elžbietas atlaidai – atvažiuos daug svečių. Bus ir tas, su kuriuo, kaip man tada atrodė, kurime nuostabią ateitį.

Buvo atlaidų diena, buvo vakaras ir šokiai, ir kartu kažkoks nusivylimas, kad čia kažkas netikra. Svečiuose buvo ir kitas jaunuolis, kuris sava jo su manimi taip pat kurti nuostabią ateitį. Bet jie abu žuvo – Juozas Laisvūnas partizanaudamas, Pranas, pagautas bégantis į Vakarus, išsiustas į frontą.

Tai buvo pirmas susitikimas su rugių lauku.

Žuvus broliui Algirdui Titnogui, po išniekinimo Daugailių miestelio aikštėje, buvo įmestas į prie kapių esančią bulvių duobę. Aš eidavau prie jo „kapo“ per rugių lauką, nunešdavau lauko gėlių. Baisoka būdavo, kad nepamatytų stribai. Grėžiojaus atgal ir pamačiau atbėgančius paskui mane karevius su šalmais, kurių galvos kyščiojo virš rugių. Žinoma, rugeliai ir tada mane išgelbėjo.

Vėliau, kai jau nebebuvo namų, tévai – Sibire, aš pabėgusi be dokumentų kladžiojau, kur kas priėmė. Kelioms dienomis nuėjau į Sudeikius pas pažistamus Mičelius. Ryta atsikėlė kalbėjomės, staiga privažiavo vežimas ir iššoko keli ginkluoti vyrai. Vadovavo rusas Baranovas. Atrodė, kad jie manęs nemato. Tuo pasinaudojusi įlindau į tvartelį, o prie jo, čia pat, rugių laukas. Jau būdama rugiuose mačiau, kaip jie su atstatytais rankose šautuva bėgioja aplink trobą, vieškelio link. Bėgau tollyn per didelį rugių lauką, kol įbėgau į tamšią grytele, kur staklėse sėdėjo ir audėjauna moteris. Kampe kybojo lopšys. Ji man nieko nešakė, tik keistai į mane žiūrėjo – gal aš išpuolusi nepasisveikinu... Atsisėdau trumpam, atsigavau ir išėjau.

Mieliui grasino, kad susaudys, jei nepasakys, kas čia tokia buvo. Jie įtarė, kad galėjo būti labai ieškoma garsi krašto partizanė Regina Ubeikienė. Jei būtų mane paviję, tikriausiai būtų nušovę.

Okupantai gerai dirbo savo darbą: supriešino tau-tą, kaimynus net ir gimines. Regina buvo mokytoja, gerai gyvenančio Antano Kumelio duktė.

1943 metų rugsėjo pradžioje, prieš Reginos vardadienio šventę, naktį per sieinas buvo susaudytas jos vyras ir mažas sūnelis, ji – sužeista. Laidotuvėse, matant jauną vyra karste ir šalia karstelyje mažą vaikelį, buvo siaubinga. Tai buvo pirmosios žudynės mūsų apylinkėje. Žmonės klausinėjo vienas kitą – už ką?

Tuo pat po šio įvykio įtarimieji buvo suimti. Keli susaudyti Kauno 9-ajame forte, kiti išvežti į darbus Vokietijoje. Regina prasitarė, kad ne tiek dėl vyro, kiek dėl sūnelio nužydymo, atkeršys.

Grįžę okupantai toliau tėsė savo pragarišką darbą. Reginos senas tévas, dvi mažametės dukrelės ir teta 1948 metais buvo ištremti ir negrijoto. Regina slapstėsi. Kalbėjo, kad ji vadovauja partizanų būreliui.

Balio Juodzevičiaus knygoje „Žadėjau Laisvę tau parnešti“ liudijama, kad slapstydamasi Regina Ubeikienė susirgo plaučių uždegimui, ją gydė Sudeikių daktaras Mykolas Vasiliauskas. Visi, kurie jai padėjo, buvo nuteisti daugeliui metų. Rašo, kad ji mirė nuo plaučių uždegimo. Palaidojo tie patys, kurie ją globojo, Sudeikių kapinėse. Atrodė, kad niekas iš pašalinių nematė, bet jos kapas tuo pat buvo atkastas ir kūnas nežinia kur padėtas. Kapinėse ilgai žiøjė tuščia duobė.

Prisimenu, kai aš paauglė, dar nemokėdama šokti, nuėjau pažiūrėti Ruklių kaimo gryčioje, tai yra mokyklos „salėje“, vykstančiovakarėlio. Atėjo Regina su savo vyru – jaunieji, buvo jų vestuvių diena. Ji, labai gražiai pasipuošusi, su labai išvaizdžiu jaunuoju. Susižavėjė visi atsi-raukė, o jie, kaimo muzikantai grojant armonika, viduryje, šoko valsą...

**Albina
RAŠKEVIČIŪTĖ**

Pastebėjimai apie mūsų sergančią visuomenę

Skaitant knygas kartais norisi daugiau sužinoti apie jų autorius. Eglė Marcinkevičiutė-Wittig nesenai išleistose knygoje „Nacionalinės etikos griuvėsiai, arba kaip nūžudyti valstybę jos intelektualų rankomis“ („Kultūros barų“ leidykla, 2013) apie save nerašo nieko. Tad teko pasidomėti apie ją kituose šaltiniuose.

* * *

Eglė Marcinkevičiutė gimė mums visiems gerai žinomu 1941 metų tremtinių Jūratės ir Algirdo Marcinkevičių šeimoje Kaune. Dar paaugle būdama žinojo skaudžią savo tėvų ir senelių patirtį. 1995 metais baigusi Lietuvos muzikos akademiją, raše kritinius straipsnius, studijas tėsė Berlyno universitete, baigė doktorantūrą Islandijos universitete, dirba karo filosofijos srityje. Štai tokie posūkiai: nuo muzikos į politiką. „Mano tėvai, ypač mama, yra principingi žmonės. Ir aš į mamą šia prasme panaši. Mano tėtis yra daug pragmatiškesnis. Jis man ypač svarbus tuo, kad nuo vaikystės su manimi ypač daug kalbėjo kaip lygus su lygiu... Nesu tokia kaip mano tėvai, kuriems Lietuva yra absoliutus gėris, kad ir kaip tautiečiai besielgtų. Aš nieko nemyliai akrai, bet mėgstu pažiūrėti kiek tas, ką myliu, yra mano atsidavimo vertas,“ – sako Eglė.

* * *

Atvirai pasakysiu, kad ši knyga mane užbūrė autorės mokėjimu visą savo matymą išdėstyti paprastai, vaizdžiai ir įtikinamai. Kai kas Eglės teiginiuose sugriovė mano stereotipus, kurie ateina su dienų rutina ir neįsigilinimu į esmę to, apie ką kalbama.

Tapo iprasta pilietiškumą atskirti nuo politiškumo. Kai kam to reikia, kad atsirastų daugiau kalbančių: „Esu pilietiškas, patriotas, bet į politiką nesikišu“. Tačiau žvelgiant iš lingvistinių pozicijų, tai identiškos sąvokos.

Ir dar vienas pastebėjimas: kliaudingai teigiamą, kad tapęs čekistu (kagėbistu), toks būsi visą amžių. Autorė mano, kad reikia tokiai sentencijai esminio pataisymo ir teigia, kad tapęs čekistu, juo visada būsi toks, jei neatliksi atgailos, tai yra, jei jos nepadiktuos tavo sąžinę, o ne išoriniai veiksnių, kai suprasi, jog tai buvo tavo gyvenimo kliaida. Lietuva po nepriklaus-

somybės atkūrimo lemiamu momentu buvo atiduota į mūsų „elito“, praėjusio „sovietinė mokyklą“, rankas. Štai mūsų bėda ir priežastis, dėl kurios nuėjome šunkeliais, skirtingai nei Estija ar Čekija. R. Ozolo, A. Šliogerio ir kitų filosofų postringavimai apie Vakarų civilizacijos žlugimą, žaidžia su mumis, ieško-

elementaria etika“. Tai negi įsigalioja taisykla, kad rašyti savo nuomonę apie buvusių komunistinių šulų pozicijų silpnumą, mūsų filosofų nusikalbėjimus pažeidžia jų pačių nustatytą etiką? Klai-ku, ar ne?

Liberalizmo propaguotojų norai panaikinti ribą tarp kairiųjų ir dešiniųjų, autorės žodžiais tariant, neturi nėko bendro su tikruoju, vakiarietisku, liberalizmu. Kai liberalioji inteligenčija 1990 metais apsisprendė palaikyti okupaciniams režimui tarnavusį LKP CK elitą, balsavo ir agitavo ne tik už Brazauską, Beriozovo, Juršėnų, Šepečio, dar Kirkilo, bet ir už dešimčių to sovietinio, kagėbistinio fronto narių, kandidatūras. Argijie neturėtų dabar likti politikos užrabyje? O gal gerai sako Darius Kuolys, teigdamas, kad liberalizmas Lietuvoje susidėvėjo?

Siekdamai pateisinti pokario žudymus, trėmimus, kankinimus, kairiųjų akademikų sambūrįs (E. Koršunovas, V. Davoliūtė ir kiti jaujieji) kantraiveda mus į sąvoką, esą pokariu buvo pilietinis karas, na, jei ne karas, tai bent jo elementai. Suprask, lietuvių patriotai kariavo ne su okupantais ir jų pakalikais, bet tarpusavyje, nes... okupacijos lyg ir nebuvu, viskas vyko savanoriškai. Vieni norėjo Sovietijos, kiti ne, tai ir vyko pilietinis karas. Atkeliaus prie tos ribos, reikia gal visus kovotojus, kaip Romas Kalanta, paskelbtį nepakaltinamais, nes buvo suirutė, karas baigėsi, nebuvu kas gydo. Argi normalus žmogus galėjo kilti į kovą prieš okupantus?.. O dabartiniais laikais, kai „paleckiukai“ niekina mūsų istorinį atminimą, valstybę, net Kęstutis Girnius ragina mus tylėti, nes tai – „tik antraeiliai dalykai“.

Rašytojas Marius Ivaškevičius ir istorikas Mindaugas Pocius savo „kūriniuose“ nori visus mus privesti prie visai dar neseno sovietinio mito, kad pokariu buvo banditai, kareiviai ir liaudies gynėjai. Taip – liaudies, o ne kažko kie... Na, jei ne banditai, tai pusbandičiai. Tarsi nebūtų šimtų knygų, mokslių darbų, veikalų apie tikrą Laisvės kovą esmę. Oką daro valstybė? Ji tų knygų leidybą finansuoja, verčia į kitas kalbas, siunčia į parodas, konferencijas užsienyje. Kas tai? Bukumas ar priešiška veikla?

Soeikiname

Garbingo 80-ojo jubiliejinio gimtadienio proga nuoširdžiai sveikiname LPKTS Tauragės filialo ilgamečių tarybos narę **Onutę VAITKUTĘ-MACIULIENĘ**.

*Linkime, kad Jūsų akys
skausmo nematyti
Ir lūpas puoštų šypseną gera,
O jei skaidrus lašelis per skruostą
nusiristų,*

*Kad tai būtų tik džiaugsmo ašara tyra.
Ilgiausiu metu, stiprios sveikatos, Dievo palaimos linki –
LPKTS Tauragės filialas*

* * *

Garbingo 70-ojo jubiliejinio gimtadienio proga nuoširdžiai sveikiname ilgametę LPKTS Tauragės filialo tarybos narę **Onutę TRIJONYTĘ**.

*Nors pabalo plaukai lyg žolė nuo
šalnos,
Bet ilgai lai širdis bus jauna.
Lai gyvenimas laimės Jums daug
dovanos,
Lai šviesi kiekviena bus diena!
Stiprios sveikatos, ilgiausiu metu, Dievo palaimos linki –*

LPKTS Tauragės filialas

* * *

Jubiliejinių gimtadienių proga sveikiname rugsėjo mėnesį gimusius LPKTS Rokiškio filialo narius, buvusius tremtinius: **85-ojo – Dalią KUDUKYTĘ, 75-ojo – Sofiją DAMINAUSKIENĘ, 70-ojo – Bronių GURNIKĄ, Algimantą JANKAUSKĄ, Alvydą VARNA, 60-ojo – Romą RAMANAUSKĄ**.

*Dar daug dienų Jums prieš akis,
Dar daug laimingų metų.
Tebūna visada jauna širdis,
Nebijanti gyvenimo verpetų.
Jums linkim nuotaikos geros,
Daug džiaugsmo ir sveikatos.
Kokie buvot – išlikit visados,
Kad ir sulaukē šimto metų.*

LPKTS Rokiškio filialas

* * *

Žinoma, valstybė, kaip tokia, šiuo atveju susideda iš netikūsių valdininkų, gal ir priešų, raudonųjų pasodintų į tas kėdes... O štai Povilas Masiliovis per savo išvedžiojimus neigia patį okupacijos faktą. Tai ką, skyrėm lėšas ir išugdėm žmonės, kurie viską apverčia aukštyn kojomis, perveda ant kitų, sovietinių bėgių? Tai kuo mūsiškiai „istorikai“ ir „rašytojai“ skiriiasi nuo LKP CK ideologų? Jūs matot skirtumus?

Ir dar vienas pastebėjimas. Lietuva kupina mokslų daktarų, paprastų ir habilituotų. Jie save vadina filosofais, ekonomistais, juristais. Apsigynę disertacijas apie „šaunujį komjaunimą“, sovietines profsajungas, pačius „teisingiausius sovietinius teismus“. Jų parašytus niekalus pripažįstame, lyginame su garbingais darbais, tuos žmonės suvienodindami. Štai vienams mums žinoma istorija apie Tamaros Birmontienės disertaciją apie šauniąją tarybinę miliciją, kuri mus stumdė, vežė „voronokais“, sodi-

no į teisiamųjų suolus, neužkirto kelio Prezidentui Valdui Adamkui priimti savo vyriausiąja patarėja? Tai ko ieškoti toliau?

Knygoje gražiai sudėlioti į savo lentynėles ir kairiųjų bei jiems tarnaujančiųjų vadinančių „žurnalistų“, filosofų ir „tikrų lietuvių“ norai sumenkinti Prezidentės Dalios Grybauskaitės vaidmenį. Ar tai ne noras vis dar komunistuojančių politikų pasimatuoti Prezidento kėdę? Juk dėstytojos darbas partinėje mokykloje tai ne vadovavimas jai, juk Prezidente ji buvo išrinkta visos tautos, o ne paskirta į šias pareigas savųjų.

Knyga tikrai nusipelno to, kad ją perskaitytų visi Lietuvos žmonės. Žinoma, su kai kuo galime ir nesutikti, tačiau takoskyra tarp patriotiškumo ir politiškumo, pilietiškumo ir išdavysčių, noro pasėdėti valdžioje ir to siekimas visais nepadoriausiais būdais, knygoje yra aiškiai nusakyta.

Stanislovas ABROMAVIČIUS

Kaunas, Ramybės parkas...

Ramybės parkas Kaune, anksčiau prie Vytauto prospekto buvę pagrindinės miesto kapinės, tapo politinių kalinių ir tremtiniių lankymosi vieta. Čia pries porą metų iškilo paminklas „Kovotojų už Lietuvos Laisvę Motinai“, atnaujinti 1941 metų Birželio sukilimo dalyvių paminkliniai antkapiai (ivardintos 162 Kaunu žuvusių sukilėlių pavardės). Dar 1930 metų spalio 27 dieną nežinomu neprieklausomybės karų aukų palaidojimo vietoje atidengtas dailininko Stasio Stanišausko sukurtas paminklas „Žuvome už Tėvynę“. 1934 metais pastatytas architekto Stasio Kudoko suprojektuotas dviaukštis namelis kapinių administracijai (dabar čia įsikūrės Rezistencijos ir tremties muziejuς), o 1936 metais pagal architekto Vytauto Landsbergio-Žemkalnio projektą įrengtas lakūnų Stepono Dariaus ir Stasio Girėno mauzoliejus. 1937 metų lapkričio 1 dieną čia buvo perkelti Atlanto nugalėtojų palaikai.

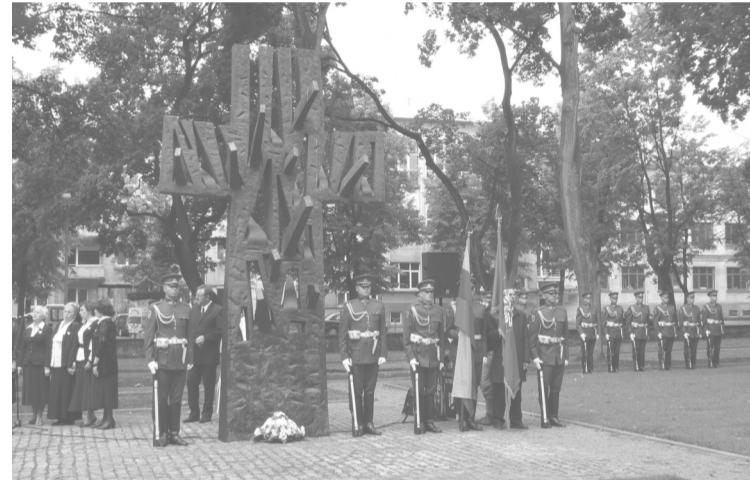
Kapinėse buvo palaidotos Pirmojo pasaulinio karo ir 1941 metų Birželio sukilimo aukos, Lietuvos neprieklausomybės kovų savanoriai, lakūnai, léktuvų konstruktoriai Jurgis Dobkevičius, pirmasis Lietuvos kariuomenės vadinas Silvestras Žukauskas, Ministras pirmininkas Juozas Tūbelis, Kauno burmistras Juozas Vokietaitis, operos solistė Veronika Podėnaitė... Sių kapinių istorija mus nuveda į XIX amžiaus vidurį, kai miesto rytinė dalis baigėsi ties Karmelitų bažnyčia ir vienuolynu, ten buvusia Karo ligonine, anapus Rumšiškių gatvės (vėliau – Michailo, dabar – Vytauto prospektas). 1847 metų vasario 21 dieną Rusijos caro patvirtintame miesto plane kapinėms skirta apie 4 ha žemės. 1863 metais išleistame miesto dalies žemėlapje pažymėta, kad dabartinėje Naujamiesčio teritorijoje téra Karmelitų bažnyčia su Karo ligonine, stačiatikių cerkvė prie dabartinės Vilniaus gatvės, miesto kalėjimas, miesto Dūma ir viena sodyba dabartinėje Putvinskio gatvėje. Kapinių teritorija – tai miesto pakraštys. Ji suskirstyta į 4 dalis: pusė jos priskirta katalikams, o kitos – stačiatikiams, evangelikams ir totoriams.

Jau 1862 metais stačiatikių pastatė mūrinę iki šiol išlikusią Priskėlimo cerkvę, 1898 metais evangelikų liuteronų bendruomenė jiems priskirtoje teritorijoje – pradžios mokyklą, totoriai apie 1860 metus – medinę mečetę ir du medinius namus, o 1930 metais, minint Vytauto Didžiojo 500-ąsias mirties

metines, mečetę, kuri okupacijos metu paversta kavine-skaitykla. Katalikai įrenge dideles, gražiai planuotas kapines...

Su šia vieta susiję 1956 metais vykdyma patriotinė Lietuvos žmonių solidarumo su Vengrijos revoliucija akcija, kai per Vélines rinkosi kauniečiai kapinėse, o prie paminklo „Žuvome už Tėvynę“, iškélé Trispalvę ir skandavo „Laisvę Lietuvai!“ Eitynėse dalyvavo apie 2000 žmonių, valdžia davė įsakymą kareviams blokuoti aplinkines gatves, saugumiečiai įsimaiše į protestuojančių gretas ir provokavo. Taip buvo stengiamasi, kad neramumai ne-

kė nustatyti giminystės ryšius su ten palaidotais patriotais. Buvo tik ką pasibaigę trémimai, žudymai, tačiau sekimai ir kančios dar tėsēsi. Teritorija su kapais suniokota buldozeriais, suliginta su žeme. Tais metais plotai išlyginti, nugriauta katalikų koplyčia, žemėmis užpiltas ir sulygintas S. Dariaus ir S. Girėno mauzoliejus. Kapinių vietoje įrengtas vadinamas poilsio parkas su vaikų žaidimo aikštelėmis, asfaltuotais takais, mediniais suoleliais. Taip pradėti trypti kapai. Kapinių priegose pastatytas paminklas keturiems komunistams (komunarams), kuris dabar rado

Memorialas žuvusiems Birželio sukilimo dalyviams Kauno senosiose kapinėse
Jolitos Navickienės nuotr.

išplistų visame mieste. Vis tik eisena patraukė Vytauto prospektu iki saugumo rūmų, toliau pro Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčią. Laisvės aleja įki A. Mickevičiaus gatvės. Cia dvi eilės kariškių, ginkluotų automatais, sustabdė demonstrantus... Vėliau 124 šios akcijos dalyviai buvo teisiami „už chuliganizmą“, studentai išmesti iš aukštųjų mokyklų, gimnazistai – iš gimnazijų...

Sovietiniam okupantams tarnaujanti miesto valdžia bijojo neramumą, vengė bet kokiu sąsajų su krašto praeities asmenybėmis, patriotais, vadino juos nacionalistais, socializmo arba liaudies priešais bei kitais niekinamais varda, ir įvairiai būdais stengėsi juos ištrinti iš tautos atminties. Partizaninis karas jau buvo pasibaigęs, jie jautėsi nugaliėtojais. Kai panašūs įvykiai pasikartojo dar dvejus metus iš eilės, kolaborantai, miesto vykdomojo komiteto pirminkino Juozo Piligrimo iniciatyva, nutarė kapines, kaip visuotinių susibūrimų vietą, sunaikinti. 1959 metais jos buvo pradėtos iškelti, tai yra suniokotos ir pavadintas Ramybės parku. Gyventojams pranešta, kad savo jégomis turėti išskasti artimųjų palaikus ir pervežti į Petrašiūnų, Seniavos ir kitas kapines, tačiau didelė dalis palaikų, liko žemėje. Sako, žmonės net bijojo perlaidoti savuoju, nes saugumas taip sie-

savo tikrają vietą – senienų Grūto parke prie Druskininkų. Atokiau nuo pagrindinės gatvės stovėjo pailga mūrinė koplyčia, kuri buvo nugriauta, kaip ir dailininko Stasio Stanišausko sukurtas paminklas „Žuvome dėl Tėvynės“ (atstatytas 1994 metais, atkuriant prasmingus žodžius). Kauno metropolijos kurijos dviaukštis namelis kapinių administracijai buvo paverstas telefono ir telegrafo stotimi. Išniekinta kapinių vieta vienos gyventojams keilia skaudulius iki šiol.

1991 metais pastatytas skulptoriaus paminklas „Kryžius-medis“ Birželio sukilimo aukoms atminti, o 2006 metais atidengta paminklinė lenta, skirta 1956 metų Vengrijos revoliucijai ir Kaune kilusiai solidarumo akcijai paminėti. Deja, vieta liko niūri, pritaikyta daugiau pasivaikščiojimams su gyvūnėliais ir atsitiktiniams praeiviams.

Atlikti darbai neturėtų tapti mūsų pagarbos kovojojams už Lietuvos laisvę jamžinimo pabaiga, reikia prie sukurto memorialo prijungti ir kitus šio parko kampeilius, juo labiau kad buvusių kapinės įrašyti į LR Nekilnojamųjų kultūros vertybų registrą. Tik, deja, atrodo, tai rūpi tik nenuilstamam Antanui Lukšai ir jo bendražygiamis.

Stanislovas ABROMAVIČIUS

Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia sąrašą asmenų, pretenduojančių į Kario savanorio ir Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą

(Tėsinys)

Jonas Kentra, g. 1920 m., (po mirties), partizanas, Šilalės r. Šilalės aps., Kęstučio apyg. Perkūno, Rūtenio būriai, 1945–1951 m.

Juozas Kentra, g. 1922 m., (po mirties), partizanas, Šilalės r. Šilalės aps., Kęstučio apyg. Perkūno, Kęstučio būriai, 1945–1949 m.

Leonas Kentra, g. 1926 m., (po mirties), partizanas, Šilalės r. Šilalės aps., Kęstučio apyg. Perkūno būrys, 1947–1949 m.

Antanas Kerpė, g. 1919 m., (po mirties), partizanas, Klai-pėdos r. Judrėnų aps., Žemaičių apyg. Pušies rinktinė, žuvo 1947 m.

Napoleonas (Napalys) Keršys (Keršas), g. 1922 m., (po mirties), partizanas, Telšių aps., Žemaičių apyg. Kęstučio būrys, 1948–1950 m.

Antanas Kinsgaila, g. 1924 m., (po mirties), partizanas, Šilalės m., Kęstučio apyg. Perkūno būrys, 1946–1949 m.

Juzefas (Jozefas) Kinkelis, (po mirties), partizanas, Kęstučio apyg. A. Suginto būrys, 1946 m.

Elena Konstantinaitė, g. 1929 m., (po mirties), partizanas, Šilalės r. Padievyčio aps., Kęstučio apyg. Lūkšto, Rūtenio būriai, 1949–1952 m.

Valerija Liktaraitė (Liktoraite), g. 1916 m., (po mirties), partizanė, Šakių aps. Sintautų valsč., Tauro apyg. Žalgirio rinktinė, 1950–1951 m.

Jurgis Liutvinaitis (Liudvinaitis), g. 1911 m., (po mirties), partizanas, Marijampolės aps. Liudvinavo valsč., Gedimino, Šerno būriai, 1944–1945 m.

Vincas Liktas (Diktas), g. 1925 m., (po mirties), partizanas, Tauragės m., Kęstučio apyg., žuvo 1946 m.

Vytautas Lukoševičius, g. 1927 m., (po mirties), partizanas, Šilalės r. Upynos aps., Kęstučio apyg. 3 kuopos 1 būrys, 1944–1948 m.

tizanas, Šilalės r. Pajūrio aps., Kęstučio apyg. 3 kuopos 1 būrys, 1947–1948 m.

Kazys Kulkys, g. 1927 m., (po mirties), partizanas, Tauragės r. Vaidilų aps., Kęstučio apyg. Aušrelės, Kęstučio būriai, 1948–1951 m.

Elena Kisevičienė (Kiševičienė)-Grybauskaitė, g. 1903 m., (po mirties), ryšininkė ir rėmėja, Ukmergės aps. Balninkų valsč., 1946–1950 m.

Adomas Kisevičius (Kiševičius), g. 1895 m., (po mirties), ryšininkas ir rėmėjas, Ukmergės aps. Balninkų valsč., 1945–1946 m.

Vaclovas Kutkaitis, g. 1913 m., (po mirties), partizanas, Šakių aps. Jankų valsč., Tauro apyg. Žalgirio rinktinė, 1944–1949 m.

Petras Lankauskas, g. 1924 m., (po mirties), partizanas, Šilalės r. Upynos aps., Kęstučio apyg. Maironio būrys, 1948–1949 m.

Algirdas Liatukas, g. 1920 m., (po mirties), partizanas, Šilalės r. Padievyčio aps., Kęstučio apyg. Šalnos, Rūtenio būriai, 1948–1952 m.

Tadas (Gediminas) Liatukas, g. 1926 m., (po mirties), partizanas, Šilalės r. Padievyčio aps., Kęstučio apyg. Lūkšto, Rūtenio būriai, 1949–1952 m.

Valerija Liktaraitė (Liktoraite), g. 1916 m., (po mirties), partizanė, Šakių aps. Sintautų valsč., Tauro apyg. Žalgirio rinktinė, 1950–1951 m.

Jurgis Liutvinaitis (Liudvinaitis), g. 1911 m., (po mirties), partizanas, Marijampolės aps. Liudvinavo valsč., Gedimino, Šerno būriai, 1944–1945 m.

Bus daugiau
Atsiliepimus apie šiuos pretendentus galite siuštį adresu: Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija,

Gedimino pr. 40/1, LT-01110 Vilnius. Teirautis tel. (8 5) 231 4157.

Komisijos pastaba. Sąrašas skelbiamas remiantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos darbo reglamento 8 punktu: "Pretendentai į kario savanorio ar Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą skelbiami spaudoje".

Iamžintas Lietuvos patriotų, kurių palaidojimo vietas nežinomas, atminimas

(atkelta iš 7 psl.)

Buvęs premjeras A. Brazauskas toje knygoje konstatuoja, kad kartu prieš vokiškuosius okupantus kovėsi ir Lietuvos kariai, jie kovėsi ir kitų koalicijos valstybių kariuose padaliniuose bei paaukojo savo gyvybę. Tačiau jis nepaminė, kad daugumą žuvovo dėl prievertinės mobilizacijos į sovietų kariuomenę, kad Lietuvoje vyko karas po karo ir dar dešimt metų partizanai kovojo už Nepriklausomybę, kad per 20 tūkstančių drąsiausių vyru ir moterų žuvo dėl jos. Jis nepaminėjo, kad daugelio jų palaidojimo vietas nežinomas, užslaptintos, aukos užkastos miškuose, pelkėse, grioviuose, karjeruose, sumestos į srutų duobes, šulinius, nepasakė, kad sovietiniai smogikai, stribai, Tėvynės išdavikai net teismuose neišduoda savo judosiškų paslapčių. Manoma, kad Vilniuje ar jo apylinkėse yra dar viena patriotų aukų žudymo įslaptinta vieta, nes Tuskulenuose lavonai, apipilti kalkėmis, kad greičiau neatpažstamai sunykšt, nebetilpo. Tokios pat pozicijos laikosi ir Rusijos vyriausybė, neprileidama prie išgabentų ir esančių archyvuose dokumentų. Rusija neišduoda konkretių vietų, kur lageriuose, kalėjimuose nukančinti mūsų valstybės ministrai pirminkai, ministrai, generolai, partizanai, politiniai kaliniai, dvasininkai, mokslininkai, mokytojai ir eiliniai žmonės – Lietuvos patriotai. Dar Rusijos, Kazachstano, Uzbekijos ir kitose buvusiose sovietinėse respublikose daugelyje vietu nepaženklintos net masinių lietuvių tautos sūnų ir dukterų žūties vietas.

Lietuvos laisvės kovotojų sąjunga sovietų okupacijos metu pogrindje veikusi ir iki pat Nepriklausomybės atkūrimo platinus savo leidinį „Varpas“, po Kovo 11-osios aktyviai dirbo visuomeninį ir patriotinį darbą. Kartu su „Vilnijos“ draugija N. Rasų kapinėse organizavo žuvusių karių pagerbimą ir tragediją Vilniaus krašto užgrobimo paminėjimą. Vieni aktyviausių šiuose renginiuose buvo prof. K. Garšva, N. Balčiūnienė ir ypač a.a. Juozas Tonkūnas. LLKS nustatė, kad žuvusių karių kapeliai aplieisti, antkapiai sutrūkė, užrašai išblukė bei apsamanote, todėl ėmėsi juos tvarkyti, iengsti tvarkingus takus, juos išgristi. Vėliau kilo idėja, sederinus su artimaisiais, išskelti palaikus žmonių, kurių kapai buvo išterpti į karių kapų teritoriją. Artimiesiems sutikus, atsira-

do erdvė naujai ir svarbiai idėjai įkūnyti, žuvusių atminimą jamžinti kenotafuose. Ypač aktyviai mums talkino architektė, LLKS narė Živilė Mačionienė. Iki 2011 metų žuvusių, kurių palaikų ir laidojimovietos nežinomas, jamžinti aštuoniuose kenotafuose.

Pirmame kenotafe (2005–2011) jamžinti 32 asmenys: dešimt generolų, dešimt LLKS ir visuomenės veikėjų, keturi ministrai pirminkai ir aštuoni dvasininkai.

Antrame kenotafe (2005–2006) jamžinti 54 asmenys: Lietuvos laisvės kovos sajūdžio 1949 metų Vasario 16-osios deklaracijos signatarai su partizanų vadu generolu Jonu Žemaičiu-Vytatu priešakyje, aštuoni partizanų sričių vadai, 26 partizanų apygardų vadai, 11 1956–1965 m. žuvusių pasutinių partizanų.

Trečiame kenotafe (2005–2011) jamžinti 43 asmenys – politiniai kaliniai.

Ketvirtame kenotafe (2006) jamžinti 27 politiniai kaliniai – sukilėliai: septyni žuvę Norilsko 1953 metais, 12 žuvusių Vorkutoje 1953 m., keturi žuvę Kengyre 1953 m. ir keturi žuvę Vorkutoje 1955–1956 metais.

Reikia paminėti, kad dalis sukilimų vadovų ir aktyvių dalyvių, LLKS narių po katorgos grįžo į Lietuvą ir jau ilsisi amžinybėje. Tai Stasys Ignatiavičius, Vladas Šiška, Justas Šilinas, Vytautas Vaineikis, Vincas Korsakas, Eligijus Smetona, Adomas Lukoševičius, Viktoras Vilčinskas, Edvardas ir Vytautas Laugailiai, Vincas Gurskis, visai nesenai mirė sukilėliai Edvardas Burokas, partizanas Povilas Zagreckas-Ažuolas. Dar aktyviai LLKS veikloje dalyvauja sukilėlis Petras Aleksūnas, Apolonija Liekytė-Navickienė, Antanas Petrikonis, Edmundas Simanaitis, Vladas Skūpas, Valentinas Stasiulis, Jonas Kujelis, Povilas Vaičekauskas, Bronius Zlatkus.

Penktame kenotafe (2005) jamžinti 33 asmenys: 13 Lietuviai aktyvistų fronto Vilniaus karinio štabo narių, Vyčio Kryžiaus ordino kavalierai ir kiti aktyvūs nariai su majoru Vytautu Bulvičiumi priešakyje, 20 1941 metų birželio sukilėlių ir partizanų.

Šeštame kenotafe (1996–2011) jamžinti 24 asmenys: 17 1941 metų sukilėlių, septyni politiniai kaliniai, partizanai.

Septintame kenotafe (2011) jamžintos 48 politinės kalinės, partizanės, tarp kurių poetė Diana Glemžaitė, partizanu vado Neifaltos žmona

Albina Griskonytė-Pušelė, žuvusi garsiajame Kalniškės mūšyje su reguliaria sovietine kariuomene.

Aštuntame kenotafe (2011) jamžinti 43 asmenys: ministras pirminkas Vytautas Petrulis, penki ministrai, 37 saugumo tarnybos darbuotojai su Augustinu Povilaiciu priešakyje, politiniai kaliniai, partizanai, sukilėliai.

Be to, kapų sienos trikampyje buvo įmontuotas plokštėje Šaulių ženklas. Greta skulptūros „Motinėlė“ buvo paguldytas gražus, juodos spalvos karių kapus ir kenotafus vieniantis kryžius, ant kurio užrašyta: „1920–1939 ir 1940–1990 metų okupacijų aukoms“.

Atskirai yra jamžintas sukilėlis plk. Viktoras Kundrotas ir policininkas I.Blažys, žuvęs 1940 metais nuo lenkų ekstremistų kulkos.

Pernai sukako 70 metų, kai Sverdlovsko ir jo apylinkėse buvo sušaudyti aštuoni 1918–1940 metų ministrus kabinete nariai su ministru pirminku prof. Pranu Dovydaičiu priešakyje. Dabartiniame Jekaterinburge (buvusiame Sverdlovsko), Šiaurės Uralo Sosvos rajono Gario lageryje sušaudyti 79 lietuvių. Jų atminimas iki šiol nebuvu jamžintas. Todėl LLKS vadovybė, paskatinta mūsų nario Mintauto Daulenskio, ēmēsi skubaus darbo, kad jų atminimas būtų jamžintas. Tai paskatino ir „Lietuvos žiniose“ rugsejo 19-ąją pasirodės Audrius Tekorio išsamus straipsnis „Sušaudytoji Vyriausybė“. 2012 metų lapkričio 22 dieną tai buvo padaryta. Jamžinti visi ministrai ir nemaža dalis kitų ten žuvusių. Tą vakarą žuvusių atminimas buvo jamžintas penkiuose kenotafuose.

Devintas kenotafas – statistinis, skirtas visoms komunistinio teroro aukoms, lietuvių ir anglų kalbomis. Tai padaryta, kad lankytojai, turistai, praeivai pamatyti, perskaitytų, kokias netektis lietuvių tauta patyrė sovietinės okupacijos metu.

Dešimtame kenotafe jamžinti 38 asmenys – penki ministrai ir 33 šauliai, partizanai.

Vienuoliktame kenotafe – 46 asmenys, nukankinti, mirę iš bado arba žuvę 1945 metais.

Dvyliktame kenotafe jamžintos 44 politinės kalinės, partizanės.

Tryliktame kenotafe jamžintas 41 politinis kalinys, partizanai, tremtiniai.

Renginys prasidėjo šv. Mišiomis Bernardinų bažnyčioje šv. Diana Glemžaitė, partizanu vado Neifaltos žmona

sius aukojo pranciškonai Asijus ir LLKS kapelionas Paulius, politinio kalinio Vytauto Vaineikio sūnus. Po mišių, sederinus su Vilniaus miesto savivaldybe, nuo Mickevičiaus paminklo prasidėjo iškilminga eisena su žuvusių portretais ir fakelais. Eisejoje dalyvavo šauliai, savanoriai, daug jaunimo. Naujuju Rasų karių kapinių teritoriją apsupo gausus renginio dalyvių būrys. Kenotafus pašventino brolis Paulius, maldoje buvo prisiminti žuvusieji, dalyvavo sušaudyto prof. P. Dovydaičio vaikaitis, susisiekimo ir užsienio reikalų ministro Voldemaro Vytauto Čarneckio sūnus, kariuomenės bigbenas grojo melodiją „O, neverk, motušėle“, kariai ir renginio dalyviai padėjo gėlių, fakelų šviesoje aidėjo salvės, skirtos žuvusių atminimui, jaunimui ir Tėvynei Lietuvai.

Tokioje aplinkoje trys asmenys pagal atitinkamas apiegas buvo priimti į LLKS narius. Visi renginio dalyviai skirstėsi su dvasine ramybe, atlikę kilnų darbą savo Tėvynės labui, pagerbę žuvusių atminimą. Gaila, kad iškilmingame renginyje nedalyvavo kvestų ministerijų, kurių ministrai buvo sušaudyti, atstovai, apie ką „Lietuvos žiniose“ paraše Tomas Bašarovas straipsnyje „Sušaudyti ministrai pamiršti pagerbt“ (2012-11-27).

LLKS savo darbą N. Rasų kapinėse baigė. Trylikoje kenotafų jamžino 473 asmenis, paaukojusius savo gyvybę už Tėvynės laisvę. Šią vietovę karių kapų teritorijoje pavadino me „Lietuvos Laisvės kovotojų memorialu“, belieka ji įteisinti Vilniaus miesto savivaldybėje kaip ypatingą tautos ir valstybės paveldą.

Atskiroje memorialo granito plokštėje lietuvių ir anglų kalbomis išrašyta: „Viešpatie, suteik Amžinają ramybę lietuvių tautos vaikams, 1918–1990 metais kovoju siems, mirusiems ir žuvusiems dėl Lietuvos laisvės, sovietmečiu persekiotiems, nukankintiems, įkalintiems, ištremtiems, nužudytiems ir pasitraukusiems iš tėvynės nuo komunistinio teroro.

1913–1921 m. nepriklausomybės kovose paguldė galvas per 4000 karių. 1941 m. birželio sukilime žuvo per 2000 dalyvių. 1941, 1945–1953 m. tremtyje mirė per 28 000 žmonių (iš 132 000 tremtinių), per 5000 vaikų iš 38500). 1943–1945 m. sovietų okupacijėje kariuomenėje žuvo per 10 000 karių. 1940–1941 m., 1944–1986 m. suimta ir įkalinta sovietiniuose lageriuose, kalėjimuose 197 000 politinių kalinių. Žuvo per 28 000. 1945–1955 m. žuvo per 20 500 partizanų. 1940–1941, 1944 m. nuo komunistinio teroro iš Lietuvos pasitraukė per 110 000 piliecių.“

Naudodamasi darbų užbaigimo Naujosiose Rasų karių kapinėse proga, LLKSvaldyba nuoširdžiai dėkoja valdybos nariams E. Subačiui, A. Zolubui, A. Ališauskui, R. Šcerbavičiui, Reginai ir Juozui Parnarauskams, A. Bikulčiui, L. Dieniniui, K. Garšvai, broliams Edvardui ir Antanui Burokams, ypač Ž. Mačionienei, kuri nuo pat pradžių iki pat pabaigos tvarkė karių kapų, takų, apželdinimo, kenotafų architektūrinius reikalus. Labai dėkojame LGRTC direktorei B. Burauskaitei ir šio centro darbuotojams G. Šildauskui, R. Godliauskinei, A. Gelžiniui už sovietinio teroro aukų dokumentų išarchyvų išrinkimą. Už kokybišką, operatyvų darbą paruošiant granitives plokštės kenotafams, raidžių iškalimą ir kenotafų montavimą dėkojome UAB „Balgra ir Ko“ direktorei V. Barauskienei ir Jaunučiui Barauskui, įrašų vykdymo Valdui Varkaliui, kenotafų montuotojui Č. Makauskui. Dėkojame Vilniaus miesto merui A. Zuokui ir miesto savivaldybės darbuotojams už finansinę paramą bei kitokią pagalbą. Kariškai pavyzdingai tvarkė eiseną su fakelais ir portretais miesto gatvėmis kapinių link. Pačiose kapinėse – Vytautas Račkauskas ir Antanas Burokas. Labai džiaugiamės, kad renginyje dalyvavo jaunieji šauliai iš Šalčininkų rajono.

Kai kurių senų vilniečių liudijimais, Vilniuje ir jo apylinkėse dar yra neišaiškintos sovietmečiu nukankintų Lietuvos patriotų laidojimo, nužudymo vietas, nes budeliai jas slepia. Be to, vilniečiai prisimena, kad Antakalnio kapienėse greta lenkų karių kapų buvo išlikę mediniai lietuviški karių kryžiai, kurie sunyko. Todėl Lietuvos Prokuratūra turėtų apklausti sovietmečiu represijose dalyvavusius dar gyvus liudininkus apie neišaiškintas patriotų žudynių vietas, o archeologai Antakalnio kapienėse turėtų atlikti kasinėjimus ir tyrimus, siekiant išsiaiškinti ir deramai pagerbtį atminimą karių, žuvusių Nepriklausomybės kovose.

Jonas BUOKAS

Dėl techninių kliūčių nespausdiname TV programą.

Atsiprašome skaitytojų.